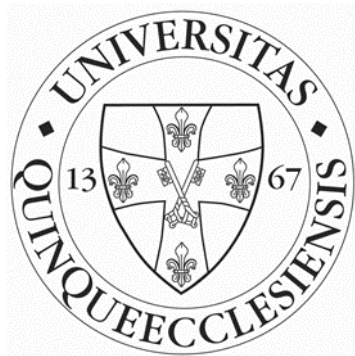

**PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
INTERDISZCIPLINÁRIS DOKTORI ISKOLA
Politikatudományi Doktori Program**

Brucker Balázs

**AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A KISEBBSÉGI
ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS A NEMZETI KISEBBSÉGÜGYI
INTERGROUP TEVÉKENYSÉGÉNEK TÜKRÉBEN
(2004–2016)**

TÉZISFÜZET

Témavezető:
Laczkóné Dr. habil. Tuka Ágnes PhD
ny. egyetemi docens
Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
TKI Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék

Pécs, 2019

Tartalom

1.	Bevezetés	2
2.	Hipotézisek.....	4
3.	Kutatásmódszertan	5
4.	A dolgozat szerkezete.....	7
5.	A közös munkacsoportok	8
6.	A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup	15
7.	Következtetések, a hipotézisek vizsgálata	17
8.	A kutatás folytatásának lehetséges irányai.....	24
9.	A tézisekhez felhasznált irodalom	25
10.	A szerző témában megjelent publikációi és előadások	27

1. Bevezetés

Magyarország 2004. május 1-jén, azaz 10 évvel a csatlakozási kérelme benyújtása után, az Európai Unió (EU) teljes jogú tagja lett. Az EP munkájába bekapcsolódó, 2004 júniusában közvetlenül megválasztott képviselők számára nem volt ismeretlen az a tény, hogy az *Európai Parlament Eljárási Szabályzatának* (ESZ) 32. cikke¹ lehetőséget biztosít az EP-képviselők számára arra, hogy „*közös munkacsoportokat vagy egyéb, nem hivatalos csoportosulásokat hozzanak létre*”. E közös munkacsoportok (vagy a nemzetközi terminológiát átvéve: *intergroupok*; angolul: *intergroups*) Navracsics Tibor definíciója szerint „*olyan, az informális és a formalitás határán álló képviselői csoportosulások, amelyek valamely közös cél elérése érdekében tömörítik az egyébként más-más politikai csoporthoz tartozó képviselőket*” (Navracsics, 1998: 116.) A magyar képviselők már hazánk uniós csatlakozásától kezdődően rendkívül aktívan bekapcsolódtak a közös munkacsoportok munkájába is, melyek közül kiemelkedik a magyar EP-képviselők (Gál Kinga, Tabajdi Csaba) kezdeményezésére létrejött „Hagyományos kisebbségek, nemzeti közösségek és nyelvek” Intergroup (a továbbiakban: Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup).

A dolgozatunk tárgyát képező közös munkacsoportok témája az európai uniós kutatások „mostohagyereke”. A kevés idegen – elsősorban angol és francia – nyelvű írás a közös munkacsoportok általános bemutatásával és a rájuk vonatkozó szabályozással foglalkozik (Abélès, 1992: 322²; Corbett–Jacobs–Shackleton, 2011: 208–218.; Costa, 2001: 344–351.; Dutoit, 2001, 2003, 2016; Judge–Earnshaw, 2008: 184–185.; Ringe–Victor, 2013; Nedergaard–Jensen, 2014).

A témában néhány magyar nyelvű könyvfejezet is megjelent. A tudományos cikkek elsősorban a közös munkacsoportok fogalmi meghatározására tesznek kísérletet, illetve legfőbb működési jellemzőjüket mutatják be néhány bekezdésben (Navracsics, 1998: 116–117.; Laczkóné, 2004: 153–155.), vagy az európai uniós érdekérvényesítési struktúra kapcsán tesznek néhány szavas említést e képviselői csoportosulásokról (Nagy, 1998: 95–97., Kéglér, 2004: 189., Tabajdi–Korányi, 2006; Feledy, 2010: 13). Ezek terjedelme azonban egyetlen esetben sem haladja meg az 1–2 oldalt (sőt gyakran az egyetlen bekezdést sem), és inkább általános–deskriptív jellegűek,

---

¹ 2017 januárjában új *Eljárási Szabályzat* lépett életbe, azonban a dolgozatban vizsgált időszakra a korábbi eljárási szabályzat érvényes, így a disszertációban minden esetben, amikor az *EP Eljárási Szabályzatára* hivatkozom, a 2016 decemberéig érvényes dokumentumra utalok: Európai Parlament Eljárási Szabályzata (2016): Eljárási Szabályzat. 8. parlamenti ciklus. EP-PE-REGL(2016)07-15-HU. A 6. és a 7. parlamenti ciklusban hatályos eljárási szabályzatok a 8. ciklusban, 2017 januárja előtt használt Szabályzathoz képest csak minimális mértékben térnek el. Ugyanakkor amennyiben szükséges, zárójelben megemlítem a korábbi ciklusra vonatkozó rendelkezéseket is.

² Marc Abélès igen egyedi, antropológiai megközelítésből elemzi az EP struktúráját, és azon belül a közös munkacsoportokat.

tehát nem térnek ki a közös munkacsoportoknak az EP más szerveivel, nevezetesen a képviselőcsoportokkal és a szakbizottságokkal való viszonyára, valamint nem elemzik tudományos igénnyel e közös munkacsoportoknak az európai uniós/európai parlamenti érdekérvényesítésben betöltött szerepét.

Ez a „hálátlan” helyzet azonban részben érthető és akceptálható: a közös munkacsoportok tevékenysége – ahogy azt a téma szakértője, Laurent Dutoit is kiemeli (Dutoit, 2001: 5.; Dutoit, 2016: 184.) – nem biztosít könnyű vizsgálati terepet a kutatók számára, hisz e képviselői csoportosulások – igen gyakran – nem rendelkeznek saját honlappal vagy facebook-oldallal, az ülések jegyzőkönyvei nem, vagy csak korlátozottan³ érhetőek el.

A hivatkozott néhány íráson túl egyáltalán nem lelhető fel szakirodalom, mely a közös munkacsoportok elemzésével, különösen e csoportoknak az érdekek érvényesítésében betöltött szerepével foglalkozna. Ez már csak azért is óriási hiány, mert sokszor a hazai – kormánypárti vagy ellenzéki – politikusok sincsenek tisztában az Európai Parlament struktúráján belül működő közös munkacsoportok szerepével. Pedig véleményem szerint e csoportosulások olyan érdekérvényesítő képességgel rendelkeznek, melynek révén – a nemzeti parlamentek megfelelő támogatásával – sikeresen járulhatnak hozzá a hazai érdekek európai uniós képviseletéhez.

Disszertációmban az Európai Parlament struktúrájában elhelyezkedő, mindmáig kevésbé kutatott közös munkacsoportokkal foglalkozom, különös tekintettel e munkacsoportok érdekérvényesítő tevékenységére.

E képviselői csoportosulások közül a létszámát és üléseinek gyakoriságát tekintve az egyik legjelentősebb közös munkacsoportra, a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupra esett a választásom. A magyar kormányzati politika 2010 óta meghatározó nemzeti irányultságán túl azért is e munkacsoportot választottam elemzésem témájául, mert úgy vélem, hogy az etnikai alapú kisebbségekkel összefüggő kérdések bonyolultsága és speciális jellege miatt különösen jól lehet illusztrálni az említett csoportosulások érdekérvényesítő képességét.

A disszertáció az ún. „nagy” közép- és kelet-európai bővítéstől, azaz 2004-től egészen 2016 végéig vizsgálja meg a munkacsoport működését. Az időintervallum kiválasztásában a bővítés, és így a kisebbségi szempontból rendkívül problematikus régió csatlakozása volt a determináns számomra, noha az elemzés nem korlátozódik (és nem is korlátozódhat) csupán a közép-kelet-európai térségre. Emellett pedig az is meghatározó szempont volt, hogy a korábban kizárólag a

---

³ Természetesen mivel az ülésekről készült jegyzőkönyvek közzététele nincs központilag szabályozva, ezen anyagok közzététele és elérhetősége az egyes közös munkacsoportok esetében eltérő. Információkat legtöbbször a közös munkacsoportok üléséről megjelent sajtóanyagból, a csoportok munkájában részt vevő képviselők honlapjáról és – adott esetben – a kérdéses közös munkacsoport honlapjáról vagy facebook-oldaláról (ha van ilyen) lehet szerezni.

kisebbségi nyelvek kérdésével foglalkozó közös munkacsoport a 2004-es bővítés után az etnikai alapú kisebbségeket érintő jogsértések kérdését is napirendjére tűzte. Záródátumnak pedig azért 2016 végét választottam, mert a – szakbizottságokhoz hasonlóan kétszer két és fél éves munkaciklusokban tevékenykedő – Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup esetében 2016 decemberében járt le a csoportot társelnökként vezető fideszes Gál Kinga vezetői mandátuma. A vizsgált időszak már csak azért is meghatározó hazánk számára, mert 2004 és 2016 között a – társelnöki szisztéma alapján működő – Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup egyik elnöke mindig (anyaországi) magyar EP-képviselő volt (Gál Kinga vagy Tabajdi Csaba).

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy az európai integrációval foglalkozó tudományterületek által méltatlanul negligált közös munkacsoportok, és különösen a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup, hozzá tudnak-e járulni az etnikai alapú kisebbségek érdekeinek érvényesítéséhez, és ha igen, akkor hogyan, milyen eszközökkel.

Témánk szempontjából nélkülözhetetlen kitérni a vizsgálat tárgyát képező jelenség, nevezetesen a közös munkacsoportok kapcsán a magyar politikatudományban megjelenő elnevezésekre.⁴ Bár a témában megjelent magyar nyelvű írások más-más kifejezéssel illetik a képviselői csoportosulásokat, dolgozatomban az egyetlen hivatalos EU-s dokumentumban, az EP Eljárási Szabályzatában szereplő *közös munkacsoport* kifejezést alkalmazom. Ettől az elnevezéstől csak akkor térek el, amennyiben egy adott közös munkacsoport hivatalos elnevezését használom. E csoportok hivatalos elnevezésükben legtöbbször az *intergroup* szót használják.

2. Hipotézisek

Dolgozatom az alábbi hipotézisekre épít:

1. A jobboldali-konzervatív képviselők elsősorban a jobboldali-konzervatív tematikájú közös munkacsoportokban tevékenykednek, míg a baloldali képviselők elsősorban a baloldalhoz közelebb álló kérdésekkel foglalkozó csoportokat részesítik előnyben.
2. Noha a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup tevékenysége (és sokszor létezése is) alig ismert a – hazai és a nemzetközi – politikai elit előtt, továbbá a közös munkacsoport által kiadott dokumentumok (elsősorban a probléma által érintett kormányok, politikusok, szervezetek számára megfogalmazott ajánlások, szakmai jelentések stb.) nem kötelező érvényűek, a képviselői csoportosulás az Európai Parlamenten belül nem

---

⁴ Magától értetődően az EU-s szakirodalomban használt nyelveken (angol, francia) ez a terminológiai probléma nem releváns. Angolul az *intergroup*, franciául pedig az *intergroupe* terminust használják.

elhanyagolható – mindenekelőtt informális csatornákon keresztül megvalósuló – érdekérvényesítő képességgel rendelkezik.

3. Bár a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup által elfogadott dokumentumok nem kötelező érvényűek, a csoport munkájában részt vevő képviselők (leggyakrabban az egyik társelnök vagy alelnök) által tartott sajtótájékoztatók, adott esetben a nemzeti kormányok döntéshozóinak címzett nyilvános – és a legtöbbször rendszeres időközönként megismételt – levelek ráirányítják a közvélemény figyelmét az adott problémára. Következésképpen a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupnak – a közvélemény figyelmének felkeltésén keresztül – jelentős nyomásgyakorló szerepe van.
4. A – szerződések szövege szerint az európai polgárok érdekeit megjelenítő – EP-képviselők az esetek döntő többségében a nemzeti érdekeket figyelembe véve adják le szavazatukat. A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup által tárgyalt kérdések esetén a plenáris ülésen történő szavazás során az Intergroup által kialakított állásponttal szemben a nemzeti érdekek dominálnak.
5. A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupban tevékenykedő képviselők háttérbe szorítják ideológiai ellentéteiket és együttműködnek a kisebbségi érdekek képviseletéért. Azaz másként fogalmazva: az Európai Parlament Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupjában nem érvényesül az európai államok politikai életét meghatározó bipolarizálódás⁵ (magyar kontextusban pl.: Fidesz–MSZP/„baloldali ellenzék” vagy jobboldal–baloldal relációban).

3. Kutatásmódszertan

A dolgozat módszertanát elsődlegesen saját primer kutatási tevékenységek, másodsorban pedig másodelemzések adják. Mindazonáltal, még ha a közös munkacsoportok témájában nem, vagy csak korlátozottan áll is a kutató rendelkezésére szakirodalom, számos olyan – az EU-s intézményrendszerrel, az Európai Parlamenttel, az uniós érdekérvényesítéssel, valamint az általános és európai (uniós) kisebbségpolitikával kapcsolatos – tudományos munka létezik, melyeket a dolgozat megírásához fel tudtam használni. A dolgozatomban elsősorban angol és francia⁶ nyelvű szakirodalmat használtam fel, azonban természetesen – különösen a magyar

---

⁵ Az Európai Parlament működési sajátosságai, valamint a néppárti és a szocialista frakció dominanciája és a két frakció közötti erőegyensúly miatt a nemzeti parlamentekre jellemző politikai bipolarizáció sokkal kevésbé érvényesül.

⁶ Bár az Európai Parlament 24 nyelvet használ hivatalos nyelvként, a dokumentumok, és különösen az EU-val kapcsolatos szakirodalom döntő többsége angol és/vagy francia nyelvű.

kisebbségi kérdések hangsúlyos jelenléte miatt – nem hagytam figyelmen kívül a hazai szerzők munkáit sem.

A szakirodalom feldolgozásán túl – a téma jellegéből adódóan – kiemelkedő fontosságú az empirikus kutatás: 2014 márciusában a Campus Hungary ösztöndíjasaként, 2016 szeptemberében és októberében pedig a Campus Mundi ösztöndíjasaként folytattam kutatásokat Brüsszelben, az Európai Parlamentben. A parlamenti kutatásaim keretében mélyinterjúkat készítettem Brüsszelben/Strasbourgban⁷ – és részben Magyarországon – a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup munkájában részt vevő EP-képviselőkkel. Természetesen az interjú nem érintette – nem is érinthette – a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup valamennyi tagját. Interjút készítettem anyaországi (Fidesz, MSZP, SZDSZ, Jobbik) és határon túli (erdélyi, felvidéki, vajdasági) magyar EP-képviselőkkel, valamint elsősorban franciaországi, spanyolországi, illetve lettországi, észtországi és litvániai oroszajkú EP-képviselőkkel. Az interjúkon belül a magyarországi EP-képviselők viszonylag jelentősebb arányát két tényező magyarázza: egyrészt – mint látni fogjuk – a magyar képviselők mindvégig a legnagyobb számban vettek részt az Intergroup tevékenységében, másrészt pedig – informális kapcsolatok révén – gyakran egyszerűbben meg lehetett szervezni a beszélgetéseket a magyar EP-képviselőkkel. Sajnos – az EP-képviselők feszített munkatempója és a 2014-es kutatás időpontja (közvetlenül az EP-választások előtt) miatt – nem minden képviselő vállalta a szóbeli interjút. Viszont a személyes találkozót elutasító EP-képviselők közül többen hajlandóak voltak arra, hogy írásban válaszoljanak a kérdéseimre. A (szóbeli) mélyinterjúkat előre meghatározott kérdéseket tartalmazó kérdőív alapján készítettem el. Ugyanezeket a kérdéseket juttattam el az írásban válaszoló EP-képviselőknek is. Szándékomban állt volna a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup egyetlen nem magyar nemzetiségű romániai képviselőjével is interjút készíteni, azonban Renate Weber (ALDE) végül – többszöri ígérete ellenére – sem válaszolt az általam elküldött írásbeli kérdésekre.

A képviselőkkel folytatott interjúk sorában kiemelkedő jelentőségű volt a Tabajdi Csabával (PES), a kisebbségi kérdésekkel foglalkozó közös munkacsoport alapítójával és korábbi társelnökével (2004–2009; 2012–2014), Gál Kinga (EPP) társelnök (2009–2011; 2014–2016) kisebbségi kérdésekért felelős politikai tanácsadóival, Szent-Iványi István (ALDE) alelnökkel (2004–2009), valamint François Alfonsi (Zöldek/EFA) társelnökkel (2012–2014), a dolgozatban részletesen elemzett Alfonsi-jelentés benyújtójával készített interjú.

---

⁷ Az Európai Parlament székhelye hivatalosan Strasbourgban található, azonban a képviselők éves szinten csak 12 hetet töltenek a francia–német határ közelében fekvő városban. A tevékenységük nagyobb része (rendkívüli ülések, bizottsági ülések, parlamenti frakciók ülései) Brüsszelhez kötik őket.

Emellett több interjút készítettem más közös munkacsoportok tevékenységében részt vevő képviselőkkel. Interjúk készültek továbbá a kisebbségi érdekérvényesítésben fontos szerepet játszó transznacionális ernyőszervezetek vezetőivel is.

A terepmunka keretében 2014 márciusában részt vettem a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup strasbourg-i ülésén is, hogy személyesen lássam a kérdéses munkacsoport tényleges működését. Részt vettem továbbá a kisebbségi kérdés szempontjából releváns parlamenti szakbizottságok (Kulturális és Oktatási Bizottság, Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság) brüsszeli ülésein, hogy megismerjem a működési mechanizmusukat. Ezen túlmenően megtekintettem az Európai Parlament strasbourg-i plenáris ülését is.

A fentiekén túl rendkívül fontos szerepet kapott a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup, a parlamenti szakbizottsági ülések, valamint a plenáris ülések jegyzőkönyveinek vizsgálata. Ennek keretében arra kerestem a választ, hogy megjelenik-e a közös munkacsoport által kialakított álláspont a szakbizottsági vagy a plenáris üléseken.

Emellett igen meghatározó információ-bázist jelent Gál Kinga⁸ és Sógor Csaba⁹ (EPP) saját politikusi honlapja, amelynek keretében külön oldalt szentelnek a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup tevékenységének. Mindazonáltal Gál Kinga esetében az információk – többnyire – a határon túli magyarokkal kapcsolatos kérdésekre korlátozódnak, és csak érintőlegesen számolnak be a többi európai kisebbséget érintő problémáról.

4. A dolgozat szerkezete

E bevezetést (*I. rész*) követően a kisebbségi kérdésekkel foglalkozó elméleti rész a dolgozat *II. részében* kap helyet. Az első fejezetben a kisebbség témájával összefüggő elméleti kérdéseket boncolgatom. Ennek keretében a kisebbségi kérdéssel összefüggő alapfogalmakat (nemzet, kisebbség, diszkrimináció, autonómia, nyelv és identitás relációja) vázolom fel, illetve kísérletet teszek a kisebbségek kategorizálására. Ezt követően a második fejezetben – az elfogadott jogi dokumentumokon keresztül – annak tematikus felvázolása következik, hogy az etnikai alapú kisebbségi kérdés miként jelent meg a nemzetközi szervezetekben, különösen az Európai Unióban.

A dolgozat *III. része* az Európai Parlammal összefüggő kérdések politikatudományi elemzését nyújtja. Az első fejezetben az Európai Parlament kialakulását, történetét, szervezeti felépítését

---

⁸ A Kisebbségügyi Munkacsoport tevékenysége Gál Kinga honlapján: http://gal.fidesz-eu.hu/hirkategoria/kisebbségi_munkacsoport (utolsó letöltés: 2018. július 21.).

⁹ sogorcaba.eu: Kisebbségi Frakcióközi Munkacsoport: <http://sogorcaba.eu/index.php/hu/kisebbssegvedelem/kisebbségi-frakciokozi-munkacsoport/> (utolsó letöltés: 2018. július 21.).

és működését vázoló fel, különös tekintettel a közös munkacsoportok és a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup működése és érdekérvényesítése szempontjából meghatározó tényezőkre. A fejezet hangsúlyosan tárgyalja a közös munkacsoportok kérdését is, különösen az EP struktúrájában betöltött helyüket (kiemelt figyelemmel a szakbizottság–közös munkacsoport viszonyrendszerre), valamint érdekérvényesítési lehetőségeiket. A második fejezetben az EP és a kisebbségi kérdés kapcsolatát veszem górcső alá, bemutatva az EP *sui generis* kisebbségpolitikáját, az etnikai alapú pártok szerepét, valamint azt, hogy a különböző európai szintű politikai pártok/képviselőcsoportok programjában megjelenik-e a kisebbségi kérdés, és amennyiben igen, annak mely vetülete (etnikai alapú kisebbségek, migráns kisebbségek, szexuális kisebbségek stb.).

A disszertáció *IV. részében* az uniós érdekérvényesítés lehetőségeivel foglalkozom. Az első fejezetben a lobbizás színtereit, valamint a külső érdekek európai integrációban való megjelenítését vizsgálom. Ebben fejezetben bemutatásra kerülnek a kisebbségi érdekérvényesítés területén tevékenykedő és az EP-képviselőkkel – és különösen a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup tagjaival – szoros kapcsolatot ápoló transznacionális érdekérvényesítő szervezetek is. A második fejezet pedig az európai parlamenti érdekérvényesítés speciális kérdésével foglalkozik, bemutatva az Európai Parlament lobbiszabályozását és a Tabajdi-féle érdekérvényesítési modellt.

Dolgozatom *V. – legközpontibb – részének* első fejezetében az etnikai alapú kisebbségi kérdésekkel foglalkozó Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup tevékenységének bemutatására térek ki. A második fejezet esettanulmányok bemutatásának ad helyet. A dolgozat *V. részének* mindkét fejezetében kiemelt szerepet kapnak az EP-képviselőkkel készített szóbeli (és ritkább esetben) írásbeli interjúk, továbbá az EP szakbizottsági és plenáris ülései jegyzőkönyveinek és szavazásainak, valamint az Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup ülésein készült jegyzőkönyveknek az elemzése.

A disszertáció *VI. része (Konklúzió)* a hipotézisek vizsgálatáról szól. E fejezet keretében összegzem doktori disszertációm legfőbb eredményeit és vázoló fel a kutatás jövőbeni – tervezett – irányait is.

5. A közös munkacsoportok

Többen tettek kísérletet a közös munkacsoportok definiálására. Ugyanakkor e definíciók – véleményem szerint – nem tükrözik egyértelműen a közös munkacsoportok valamennyi aspektusát és/vagy nem teszik lehetővé e képviselői csoportosulásoknak az EP szakbizottságaitól való elkülönítését. A bevezetésben bemutatott Navracsics-definícióból

kiindulva, az általam alkotott megfogalmazás szerint *a közös munkacsoportok olyan, a formalitás és az informális határán álló, különböző politikai csoporthoz tartozó EP-képviselőket tömörítő, többnyire ideológiamentesen működő képviselői csoportosulások, amelyek valamely szakpolitikai¹⁰, vagy más, hobbijellegű szakterület érdekeinek a képviselével és az európai parlamenti döntéshozatalba való becsatornázásával foglalkoznak.* A közös munkacsoportokat tematikailag három kategóriába oszthatjuk (Nedergaard–Jensen, 2014: 200.):

1. *ország- vagy régióspecifikus közös munkacsoportok:* e képviselői csoportosulások egy adott országgal vagy régióval való kapcsolatok előmozdítását tűzik ki;
2. *szakpolitikai területhez kapcsolódó közös munkacsoportok:* e képviselői csoportosulások egyes, az EP szakbizottsági struktúrájában meglévő vagy meg nem lévő szakterülethez kapcsolódnak;
3. *az ún. „hobbitevékenységhez” kapcsolódó közös munkacsoportok:* e képviselői csoportosulások – az elnevezésnek megfelelően – különböző szabadidős vagy hobbitevékenységhez kapcsolódnak.

Az első közös munkacsoportok az EP közvetlen választását követően, 1979 második félévében alakultak. Megalakulásuk tehát látszólag szorosan kapcsolódik az Európai Parlament közvetlen választásokkal összefüggő legitimitációjának növekedéséhez, és egyben jól tükrözi a civil társadalom és az Európai Parlament közötti megváltozott viszonyt. (Dutoit, 2001: 29.)

E csoportok tevékenységét az EP Eljárási Szabályzatának 32. cikke, valamint a közös munkacsoportok létrehozására vonatkozó, az Elnökök Értekezlete által 1999. december 16-án elfogadott, és 2004-ben konszolidált, 2008-ban és 2012-ben pedig módosított szabályzat¹¹ (EÉSZ) határozza meg.

Az említett szabályozások értelmében a képviselők maguk dönthetnek arról, hogy részt kívánnak-e venni valamely közös munkacsoport működésében, és amennyiben igen, melyikében. A közös munkacsoportok létrehozására vonatkozó szabályzat értelmében e képviselői csoportosulások nem az Európai Parlament szervei, következésképpen nyilatkozataikban nem az EP álláspontját képviselik (EÉSZ 1. cikk). Az Eljárási Szabályzat értelmében a közös munkacsoportok nem hivatalos eszmeeserét tartanak, valamint ösztönzik a képviselők és a civil társadalom közötti kapcsolattartást. (ESZ 32. cikk (1) bek.) Az Eljárási

---

¹⁰ Az ország- és régióspecifikus közös munkacsoportok is tekinthetők egyfajta külpolitikai érdekérvényesítéssel foglalkozó képviselői csoportosulásoknak.

¹¹ Elnökök Értekezlete (2012): „A képviselőcsoportok közötti csoportosulások létrehozására vonatkozó szabályok. Az elnökök értekezletének 1999. december 16-i határozata”: http://www.europarl.europa.eu/pdf/intergroupes/2012_Rules_HU.pdf (letöltés: 2018. június 10.)

Szabályzat, valamint a közös munkacsoportok létrehozásáról szóló szabályzat emellett hangsúlyozza, hogy a közös munkacsoportoknak oly módon kell működniük, hogy tevékenységük ne legyen összetéveszthető a Parlament és hivatalos szervei tevékenységével. (ESZ (2) bek.; EÉSZ 2. cikk) A közös munkacsoportok létrehozását szabályozó dokumentum azt is kiköti, hogy e képviselői csoportosulások nem folytathatnak olyan tevékenységet, amely veszélyeztethetné az EU harmadik országokkal létesített kapcsolatait. (EÉSZ 3. cikk)

A közös munkacsoportok tevékenységét szabályozó dokumentumok szintén nagy hangsúlyt helyeznek az átláthatóságra. Ennek jegyében a közös munkacsoportok kötelesek minden pénzbeli vagy természetbeli (pl. külső titkárság) támogatásról bejelentést tenni. (ESZ 32. cikk (3) bek.; EÉSZ 6. és 8. cikk)

E képviselői csoportosulások létrehozásáról szóló szabályozás értelmében közös munkacsoport csak abban az esetben hozható létre, ha az adott munkacsoport megszerezte három képviselőcsoport támogatását. Ennek érdekében az Elnökök Értekezlete egy ún. kvótarendszert vezetett be, amelynek értelmében valamennyi képviselőcsoport – súlyának megfelelő számú – aláírással rendelkezik (EÉSZ 4. cikk).

2014–2019:

EPP	S&D	ECR	ALDE	GUE/NGL	Zöldek/EFA	EFDD
22	22	9	9	7	7	7

(Forrás: Rules Governing the Establishment of Intergroups (2014). Decision of the Conference of Presidents of 11 September 2014:

http://www.europarl.europa.eu/pdf/intergroupes/legislature_8/DecisionofCoPof16Dec1999-Rules_governing_the_establishment_of_intergroupes.pdf)

1. táblázat: A közös munkacsoportok létrehozására vonatkozó képviselőcsoporti kvótarendszer

Ennek a csoportalapítás limitálására irányuló szándéknak azt lett az egyik következménye, hogy számos korábbi közös munkacsoport – a politikai csoportok megfelelő támogatásának hiányában is – folytatta tevékenységét. Emiatt – bár a hazai szakirodalom erről a jelenségről nem tesz említést – a Nedergaard és Jensen szerzőpárhoz hasonlóan (Nedergaard–Jensen, 2015: 198.) fontosnak tartom az ún. formálisan (azaz az EP infrastrukturális támogatásával) működő, azaz regisztrált közös munkacsoportok (a továbbiakban: *közös munkacsoportok*), illetve az informálisan tevékenykedő, azaz nem regisztrált közös munkacsoportok (a továbbiakban: *informális munkacsoportok*¹²) elkülönítését.

Minden közös munkacsoport egy politikai csoport ellenőrzése alá tartozik. A képviselői csoportosulás létrejöttét támogató frakciók egyike látja el a csoport felügyeletét. Általában a

¹² Az informális munkacsoportok esetében kerülöm a *közös munkacsoport* kifejezés alkalmazását, hiszen ezek a képviselői csoportosulások elsősorban azért működnek az EP által biztosított hivatalos kereteken kívül, mert nem feleltek meg a közös munkacsoportok létrehozására vonatkozóan 1999-ben megalkotott feltételeknek.

csoporthoz vezető (egyik) személy politikai csoportja felelős a közös munkacsoport tevékenységének ellenőrzéséért. Ez a csoport biztosítja a közös munkacsoport parlamenti tevékenységéhez szükséges infrastruktúrát (ülésterem, tolmácsolás).

A közös munkacsoportok tevékenysége a parlamenti ciklus végén véget ér, így a következő ciklus elején újra kell/lehet alapítani őket, amelynek feltétele a három politikai csoport támogatásának megszerzése (EÉSZ 10. cikk).

A közös munkacsoportokat a következő jegyek jellemzik:

1. *A formalizáltság hiánya:*

Ez annyit tesz, hogy bár a közös munkacsoportok létrehozásáról és tevékenységének legfőbb elveiről az EP Eljárási Szabályzata és a közös munkacsoportok létrehozására vonatkozó 1999. évi szabályozás rendelkezik, az adott képviselői csoportosulás tagjai mindegyik parlamenti ciklus elején közösen dolgozzák ki az adott csoport működési mechanizmusát.

A formalizáltság hiányának egyik fő jellemzője tehát az eltérő működési mechanizmus. A csoportok üléseinek gyakorisága változó: vannak olyan közös munkacsoportok, amelyek csak évente egyszer, mások félévente, míg megint mások havi rendszerességgel üléseznek.

A közös munkacsoportok informális jellegét mutatja az a tény is, hogy egy adott közös munkacsoportba jelentkező képviselők az esetek döntő többségében nem vesznek részt a munkacsoport valamennyi ülésén: általában csak az érdeklődési körüknek megfelelő témák vitájába kapcsolódnak be. Ennek az is az oka, hogy a képviselők korlátlan számú közös munkacsoportba kérhetik felvételüket, az ülések időpontjára vonatkozó szabályozás miatt azonban e képviselői csoportosulások gyakran azonos időpontban tartják üléseiket.

2. *Specializáció:*

Valamennyi csoport valamely, pontosan meghatározott szakpolitikai részterülettel foglalkozik.¹³ E csoportok tevékenysége a civil társadalom valamennyi területére kiterjed(het): így a gazdaságra, az intézményi kérdésekre, a regionális

---

¹³ Ezen a téren az 1999-ben bevezetett szabályozás hatására létrejövő munkacsoport-fúzió miatt némi elmozdulás tapasztalható, nevezetesen a képviselői csoportosulások sokszor 2–3, korábban független közös munkacsoport tematikáját egyesítik.

együttműködésekre, az alapvető jogokra, az oktatásra, a kultúrára, az egészségügyre, a környezetvédelemre, az állatvédelemre, az egyes hobbitevékenységekre (bor, labdarúgás...) stb.

3. *Apolitizáltság:*

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a tagjai háttérbe szorítják a csoportidentitásukat, és az elérendő szakpolitikai kérdést helyezik előtérbe. Mint Dutoit (Dutoit, 2003: 127.) rámutat, a képviselők túllépnek a pártpolitikai vitákon annak érdekében, hogy a szakpolitikai problémák megoldására helyezték a hangsúlyt. Ugyanakkor több interjúalanyom¹⁴ is jelezte, hogy a szélsőséges nézeteket képviselő politikusokkal, és különösen a szélsőjobboddallal minden együttműködés elképzelhetetlen.

Dutoit rámutat arra is, hogy vannak olyan tematikájú közös munkacsoportok, amelyek elsősorban a jobboldal, míg mások a baloldal képviselőit vonzzák. Véleménye szerint a rasszizmus-ellenességgel, világbékével, illetve a vagyonadóval foglalkozó közös munkacsoportok elsősorban a szocialista, zöld és szélsőbaloldali formációkat vonzzák, míg a Zsidó Állammal, illetve Tibettel való kapcsolatokat, valamint a halászat és vadászat előmozdítását célzó közös munkacsoportok¹⁵ elsősorban a liberális, a néppárti és egyéb jobb- és szélsőjobboldali politikai csoportok képviselőinek érdeklődésére tartanak számot (Dutoit, 2003: 127.; Dutoit, 2010: 189, 191.)

Dolgozatomban a 2014 és 2019 közötti parlamenti ciklus négy közös munkacsoportjának – a baloldali tematikájú „Szakszervezetek” és „Mélyszegénység és emberi jogok”, a konzervatív értékrendet képviselő jobboldalhoz közelebb álló „Biodiverzitás, vidék, vadászat és horgászat”, valamint a hazai politikai életben elsősorban jobboldali tematikájú nemzeti kisebbségek kérdésével (is) foglalkozó „Hagyományos kisebbségek, nemzeti közösségek és nyelvek” közös munkacsoportok – tagságát elemeztem.

Az elemzésből egyértelműen kitűnik, hogy a baloldali tematikájúnak tekintett közös munkacsoportokban a baloldali képviselők, míg a jobboldalhoz közelebb álló munkacsoportban a jobboldali képviselők dominanciája a meghatározó. Fontos azt is

---

¹⁴ Jan Jacobsennel, a szexuális kisebbségekkel foglalkozó közös munkacsoport politikai tanácsadójával készített interjú. Brüsszel, 2014. március 20.; Helga Stevens EP-képviselővel, a Fogyatékosügyi Intergroup társelnökével készített interjú. Brüsszel, 2016. október 11.

¹⁵ A Dutoit által felsorolt munkacsoportok köre a 2010 előtti időszakra korlátozódik.

kiemelni, hogy az ALDE egyetlen képviselője sem vesz részt a szakszervezetekkel foglalkozó munkacsoport tevékenységében.

Különösen érdekes Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup helyzete: bár a képviselők többségét a néppárti frakció adja, a liberálisok és a baloldali frakciók jelenléte is markáns. Ugyanakkor a tagság esetében nem is annyira a politikai orientáció, mintsem a kisebbségi kötődés a meghatározó (lásd V. rész).

4. *Külső (EP-n, és általánosságban az EU-n kívüli) szervezetek személyek bevonása:*

A közös munkacsoportok tehát jelentős teret biztosítanak a transzeurópai lobbiszervezetek számára (Laczkóné, 2004: 153–155.). A közös munkacsoportok nem csupán a civil szervezetekkel, hanem a tudományos élet képviselőivel, adott esetben gazdasági társaságokkal, illetve más nemzetközi (pl. ENSZ, Európa Tanács, EBESZ stb.), uniós intézményekkel (különösen az Európai Bizottságnak az adott területért felelős biztosa(i)val)¹⁶ és az EP más szerveivel (különösen az illetékes szaktanács(ok)kal) is kapcsolatban állnak.

A közös munkacsoportok kötelező érvényű dokumentumot nem adhatnak ki. Fő erősségük abban rejlik, hogy nagyon fontos információforrást jelentenek a képviselők számára, különösen azáltal, hogy külső aktorok álláspontját is meg tudják ismerni. A közös munkacsoportok célja, hogy a plenáris ülés elé és így szavazásra kerülő anyagok kidolgozásába be tudják csatornázni a közös munkacsoport ülésein kialakított álláspontot. Dutoit véleménye szerint (Dutoit, 2003: 137–138.) a közös munkacsoportok befolyása három tengely körül vázolható fel leginkább.¹⁷

1. *Procedurális tengely:*

A parlamenti eljárásokra (Dutoit cikkében franciául: *procédures*) és azoknak a közös munkacsoportok általi kiaknázására vonatkozik. (Dutoit, 2003: 137.) Ez azt jelenti, hogy az Európai Parlament Eljárási Szabályzata szerint meghatározott számú EP-képviselő támogatására van szükség ahhoz, hogy a saját kezdeményezésű jelentésekre irányuló indítványokhoz módosítást lehessen elfogadni (ESZ 48. cikk (2) bek.), bizonyos esetekben ahhoz is, hogy egy jelentéstervezetet a plenáris ülésen vitára nyissanak meg (ESZ 138.

---

¹⁶ Például nem létezik kisebbségpolitikáért felelős uniós biztosi poszt, de az Európai Bizottság összetételétől függően több biztos munkáját is érintheti a kisebbségi kérdések valamely aspektusa.

¹⁷ A közös munkacsoportok érdekérvényesítő képességének bemutatásakor is a Dutoit-féle hármastengely mentén haladok, azonban az egyes tengelyekre vonatkozó információkat elsősorban az EP Eljárási Szabályzatából merítem.

cikk). Ugyanilyen feltétel vonatkozik a Bizottság által kidolgozott jogalkotási tervezetekhez benyújtott módosító indítványokra (ESZ 156. cikk (1) bek.), a rendes jogalkotási eljárás második olvasatában benyújtott tanácsi álláspontra irányuló módosító indítványokra (ESZ 60. cikk) és az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság megsértését érintő sürgős ügyeket érintő plenáris vita tartására (ESZ 122. cikk). Egy kellőképpen nagy és hatékonyan működő közös munkacsoport tehát e téren rendkívül fontos szerepet játszhat.

2. *Parlamentari funkciókhoz kötődő tengely:*

Ez a tengely a parlamenti tisztségekhez (funkciókhoz; *fonctions*) kötődik. (Dutoit, 2003: 137–138.) A közös munkacsoportok ülésein kialakított álláspontról becsatornázása érdekében fontos, hogy ezt az álláspontról – a közös munkacsoport tevékenységében részt vevő képviselők révén – képviselni tudják azt a politikai csoportok és az adott témában érdekelt szakbizottság(ok) ülésén. Ennek érdekében kívánatos, hogy a közös munkacsoportok széles politikai spektrum befolyásos politikusait (politikai csoportok vezető tisztségviselői, a munkacsoport tevékenységéhez kötődő szakbizottságok vezető tisztségviselői, rapportőrök stb.) tudják soraik között (Tabajdi–Korányi, 2006: 849.), hiszen elsősorban ők azok, akik a leginkább képesek arra, hogy a közös munkacsoport ülésén kialakított álláspontról érvényre juttassák az egyéb fórumokon.

3. *Intézményi tengely:*

Ez a tengely a közös munkacsoportok ülésein kialakított álláspontról más intézményekbe (*institutions*) történő becsatornázására vonatkozik. (Dutoit, 2003: 138.) Az EP-képviselőknek lehetőségük van arra, hogy az Unió más intézményeinek, nevezetesen a Tanács és a Bizottság képviselőinek, vagy a Bizottság alelnökének/az Unió kül- és biztonságpolitikai főképviseelőjének szóbeli és írásbeli válaszokat igénylő kérdéseket tegyenek fel, az Európai Központi Banknak pedig írásbeli választ igénylő kérdéseket nyújtsanak be. Az EP Eljárási Szabályzatának 115. cikke értelmében szóbeli választ igénylő kérdést bármely szakbizottság, képviselőcsoport vagy legalább negyven (2004–2009 között 37) képviselő nyújthat be.¹⁸ Tehát ebben az esetben is nagyon fontos szerepet játszhatnak a közös munkacsoportok abban, hogy egy szóbeli választ igénylő kérdés benyújtása megfelelő támogatást kapjon. Az írásbeli választ igénylő kérdések benyújtása esetében nincs minimális képviselői küszöb meghatározva. Az EP struktúrájában egyértelműen a

---

¹⁸ Az írásbeli választ igénylő kérdések esetében nincs ilyen jellegű megkötés.

szóbeli választ igénylő kérdések rendelkeznek nagyobb politikai súllyal, hiszen a válaszadás keretét biztosító plenáris ülések nyilvánosak, amelyen a sajtó képviselői is jelen vannak, így ez egy eszköz a képviselők számára, hogy az adott problémára irányítsák a figyelmet.

6. A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup

A kisebbségi kérdésekkel foglalkozó közös munkacsoport 1983-ban kezdte meg működését. Azon kevés közös munkacsoportok egyike, amelyek a közvetlenül választott EP első ciklusától kezdődően mind a mai napig működnek.

A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup a 2004-es bővítésig az ún. politikailag *soft* kérdésekre, azaz a kisebbségi nyelvekre és kultúrákra helyezte a hangsúlyt, míg a nagyobb vita és egyes tagállamok, EP-képviselők vagy képviselőcsoportok részéről fokozottabb ellenállás, adott esetben tagállamok közötti konfliktushelyzet kiváltására alkalmas, ún. *hard* politikai kérdések – nevezetesen a nemzeti kisebbségek jogai, autonómiakérdések – nem kerültek a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup napirendjére. (Gál–Hicks–Eplényi, 2011: 10.)

Az első, közép- és kelet-európai országokat is tömörítő Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup az európai parlamenti választások után néhány hónappal, 2004 decemberében állt fel Tabajdi Csaba szocialista EP-képviselő kezdeményezésére. A képviselői csoportosulás a történelmi nemzeti kisebbségek helyzetének analizálását és érdekeinek érvényesítését tekintette a legfőbb prioritásának, tehát elmozdult az ún. *hard* politikai kérdések irányába. Ugyanakkor a szecessziós kérdéseket (pl. Katalónia, Skócia) nem veszi napirendjére.

Ami az ülések tematikájának kialakítását illeti, az egyes kérdések napirendre vételéről a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup elnöksége dönt. Bármelyik intergroup-tagsággal rendelkező EP-képviselőnek jogában áll témát javasolni. Ily módon az Intergroup tematikája nem független a csoport összetételétől. A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupban tagsággal rendelkező képviselők mindegyike megerősítette, hogy pártállástól függetlenül valamennyi elnökkel kiválóan együtt tudnak működni, valamennyi társelnök és alelnök nyitott minden problémafelvetésre, még a politikai szempontból kényesebb témákra is. Az általuk felvetett kérdések napirendre vétele nem szokott gondot okozni. A képviselőkön túl a kisebbségi kérdésekkel foglalkozó európai ernyőszervezetek is megkereshetik az Intergroup elnökségét témajavaslatukkal.

Az Intergroup tagjai munkájuk során – hosszas tárgyalások eredményeképpen, külső szakértőket is meghallgatva – közös álláspontot alakítanak ki egy adott kérdéstről és ezt követően az így kialakított álláspontot igyekeznek képviselni mind saját képviselőcsoportjuk,

mind pedig az adott kérdéssel foglalkozó parlamenti bizottság ülésén, és megpróbálják meggyőzni a többi – nem intergroup-tag – képviselőt álláspontjukról.

Mivel egy adott kisebbségi közösségnek sokszor nem mindegyik politikai csoportban van EP-képviselője, előállhat olyan helyzet, hogy valamely, a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupban részt vevő, de nem az adott kisebbségi közösséghez tartozó képviselő próbálja meg az érintett etnikai alapú kisebbség érdekeit érvényesíteni saját politikai csoportján belül. Ez is jól illusztrálja, hogy az Intergroup működésében mekkora jelentősége van a különböző nemzetiségű képviselők közötti kölcsönös – *ad hoc* jellegű – együttműködésnek. (Brucker, 2013: 41–42.)

Ami a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup keretében történő döntéshozatalt és a közös munkacsoport által kiadott dokumentumokat illeti, az Intergroup nem adhat ki kötelező jellegű dokumentumot. A képviselői csoportosulás álláspontját elnöki következtetések/ajánlások képviselik¹⁹, amelyek formális szavazás nélküli konszenzust vagy domináns álláspontot jelenítenek meg. Ezek mintegy ajánlást fogalmaztak meg a képviselők számára, hogy az adott ügyben milyen álláspontot képviseljenek a szakbizottságok és a politikai csoportok ülésén. Ugyanakkor természetesen az Intergroup félhivatalos jellege miatt senki sem kérte/kérhette számon ezt a tagoktól.

Ami az EP-ben folyó etnikai alapú kisebbségi érdekérvényesítést illeti, ezen a téren – véleményem szerint – a következő pozíciók kulcsfontosságúak: az EP elnöke, alelnöke; a frakcióvezetők, a frakcióvezető-helyettesek, a frakciók elnökségének tagjai; a Külügyi Bizottság (AFET), az Emberi Jogok Albizottság (DROI), a Kultúra és Oktatás Bizottság (CULT), az Állampolgári Jogok, Bel- és Igazságügy Bizottság (LIBE), Petíciós Bizottság (PETI) elnöke, alelnökei, csoportkoordinátorai, az ezekben a szakbizottságokban tevékenykedő raportőrök, árnyékraportőrök; valamint a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup társelnökei és alelnökei.

Az Intergroup érdekérvényesítése szempontjából kiemelkedő fontosságú, hogy e személyek közül minél többet a tagjai között tudhasson. Emellett a fent említett parlamenti szakbizottságok tagjai – bár korlátozottabb mértékben – rendelkeznek még érdekérvényesítő képességgel.

A megkérdezett képviselők mindegyike úgy ítélte meg, hogy az Intergroupban – a legtöbb esetben – nem meghatározó a bal- és jobboldal szembenállása. Még a megkérdezett magyar képviselők is így nyilatkoztak, noha a 2014-es interjúk előtt 8 hónappal, 2013 júliusában

---

¹⁹ Pl. A letterszági oroszok honosításának javítása érdekében – az Intergroup elnökének ajánlásai (2005. április 8.); Az Ausztriában és Olaszországban élő szlovén kisebbségek helyzetének javítása érdekében – az Intergroup elnökének ajánlásai (2005. szeptember 8.) stb.

fogadták el a magyar kormányt elítélő Tavares-jelentést.²⁰ Gál Kinga politikai tanácsadója, Demeter Dorottya ugyanakkor hangsúlyozta, hogy egyes kérdésekben azért hangsúlyosabbá válhatnak az eltérő politikai álláspontok. Ilyen kérdés volt 2016 őszén a bolzanói migráns és tradicionális kisebbségek helyzete, ahol a jobb- és baloldali pártok viszonylag nehezebben jutottak megállapodásra a migráció megítélését illetően. Ugyanakkor Demeter hozzátette, hogy az Intergroupnak éppen az a célja, hogy megtalálja a közös nevezőt a képviselők között.²¹

7. Következtetések, a hipotézisek vizsgálata

A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup legfőbb célja, hogy az őshonos nemzeti kisebbségek, regionális és kisebbségi nyelvek, illetve az alkotmányos régiók érdekeit megjelenítse az európai politizálásban.

A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup – és általánosságban a közös munkacsoportok – érdekérvényesítő képességének megítélése nem egyszerű, hiszen egy adott ügy képviselése során az Intergroupon túl számos más uniós testület (szakbizottságok, képviselőcsoportok, biztosok stb.), Unión kívüli szervezet (Európa Tanács, EBESZ stb.), tagállami (miniszterek, nemzeti parlamenti képviselők stb.) és egyéb szereplő (civil szervezetek stb.) is szerepet játszik. Az sem kétséges, hogy EP-képviselőknek igen nehéz dolguk van, amennyiben az etnikai alapú kisebbségek érdekeit kívánják képviselni. Egyrészt a kérdés tagállami hatáskörbe tartozik. Másrészt az EU által alkalmazott kettős mérce miatt elsősorban a csatlakozás előtt álló országok esetében van lehetőség az etnikai alapú kisebbségeket érintő problémák megoldására. Harmadrészt pedig az Unió az etnikai alapú kisebbségek kérdését elsősorban biztonságpolitikai kockázatnak tekinti. Az emberi jogi vetület sokkal kevésbé kerül előtérbe az EU etnikai kisebbségekkel kapcsolatos politikáiban.

Mint Gál Kinga a HVG-nek 2007 decemberében adott interjújában aláhúzta, az etnikai alapú kisebbségek érdekeiért küzdő képviselők helyzetét az is nehezíti, hogy az EP-ben nagy a tudatlanság a kisebbségi kérdésben. Ezenfelül a közös munkacsoportok csak félhivatalos szervei az EP-nek, amely alapvetően korlátozza az egyes ügyek megjelenítését. Ráadásul a képviselői csoportosulások kötelező érvényű dokumentumot nem fogadhatnak el²², csak ajánlásokat tehetnek. Ezért az Intergroup hatása sokkal inkább közvetett, mint közvetlen. Gál

---

²⁰ Az ügy igen nagy polémiát váltott ki az MSZP és a Fidesz között. Lásd pl.: hirtv.hu (2013): Elismerték: Göncz és Tabajdi műve a Tavares-jelentés: <https://hirtv.hu/ahirtvhirei/elismertek-goncz-es-tabajdi-muve-a-tavares-jelentes-1188443> (utolsó letöltés: 2018. július 20.).

²¹ Gál Kinga politikai tanácsadójával, Demeter Dorottyával készített interjú. Brüsszel, 2016. október 11.

²² Maria Badia EP-képviselővel készített interjú. Brüsszel, 2014. március 26.; Yana Toom EP-képviselővel készített interjú. Brüsszel, 2016. október 18.

azt is hozzátette, hogy „[m]ár az is komoly erőfeszítést igényel, hogy a kérdést egyáltalán napirenden tartsuk”²³. Ugyanakkor a képviselők egyöntetű álláspontja szerint mindez még nehezebb lenne, ha nem létezne az Intergroup. Gál Kinga, az Intergroup alelnöke nyilatkozatában azt is kiemelte, hogy a csoport hivatalos keretek nélkül is kiválóan működik. „Ha kell, három perc alatt tudunk egyeztetni egy módosító indítvány érdekében, vagy arról, hogy ki szólaljon fel valamelyik kérdésben” (hvg.hu, 2007).

Az érdekérvényesítés szempontjából kiemelt jelentőségű, hogy a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup különböző dokumentumokat (közös álláspontok, közös határozatok, beszámolók, politikai elemzések) dolgoz ki és juttat el az Unió intézményeinek, továbbá az illetékes nemzeti kormányok döntéshozóinak. Bár e dokumentumok nem kötelező érvényűek, mégis az érdekérvényesítés szempontjából nem elhanyagolhatóak, hiszen felhívják a politikai döntéshozók (és sok esetben a közvélemény) figyelmét is egy adott kisebbségi problémára. (Tabajdi, 2009: 331.) E képviselői csoportosulás tehát elsősorban vitafórum és a politikai nyomásgyakorlás eszköze. Az egyes ügyekben csak az első fázis a probléma megvitatása, ezt követően a média segítségével történő figyelemfelhívás, az érintetteknek küldött levelek és a folyamatos napirenden tartása szükséges az etnikai alapú kisebbségek helyzetének javításához. (Tabajdi–Korányi, 2006: 840.) Ezt segítette az is, hogy Tabajdi Csaba társelnökként a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup szinte valamennyi ülését követően sajtótájékoztatót tartott.

A képviselői csoportosulás egyik kiemelt tevékenysége, hogy ülésein számos találkozót, egyeztetést tart, programokat szervez kisebbségi témákban. Ennek keretében kisebbségi napilapokat, újságokat hív meg üléseire, regionális kisebbségek vezetőivel folytat egyeztetéseket, találkozókat szervez a kisebbségi ügyekben érintett európai biztos(ok)kal²⁴.

Az Intergroup tevékenységének szintén részét képezik a helyszíni látogatások és a tényfeltárási missziók, amely szintén a kisebbségi problémák vagy a helyi helyes gyakorlatok megismerését szolgálja. E tevékenységek révén az Intergroup tagjai olyan fontos ismeretekre tehetnek szert, amelyet sikerrel építhetnek be az etnikai alapú kisebbségekkel foglalkozó jelentéseikbe, az alapjogi jelentésekhez benyújtott módosító indítványaikba és a plenáris ülésen elhangzó felszólalásaikba.

Bár a hazai és nemzetközi szakirodalom hajlamos megfélemleni a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup létéről és érdekérvényesítő képességéről, e csoport lobbipotenciálja nem

---

²³ hvg.hu (2007): Egy töről szakadva: <http://hvg.hu/hetilap.tarsadalom/200751-52HVGFriss50> (utolsó letöltés: 2018. július 20.).

²⁴ Elsősorban az oktatásügyért, kultúráért felelős biztossal és az alapvető jogokért felelős biztossal (a biztosi tárcák elnevezése az egyes biztosi kollégiumokban eltérő lehet).

elhanyagolható. Ezt elsősorban annak köszönheti, hogy széles politikai spektrum befolyásos politikusait tudhatja sorai között, amelyek közül többen már egyéb uniós és nemzetközi szervezetekben szereztek széles körű tapasztalatot a kisebbségi kérdések érvényesítése terén. Emellett az is nagyon fontos tényező, hogy az Intergroup munkájában részt vevő EP-képviselők közül többen alelnökként vagy (pót)tagként tevékenykednek az EP plenáris ülése elé beterjesztett kisebbségügyi jelentéstervezetek kidolgozásáért felelős parlamenti bizottságokban.

Éppen ennek köszönhető az is, hogy a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup tagjai kisebbségi kérdésekben közös jelentést (lásd: Alfonsi-jelentés) vagy módosító indítványt (lásd: Románia csatlakozását megelőzően a második Moscovici-jelentéshez benyújtott módosítások, a Ferrara-jelentéshez fűzött módosítások) tudtak beterjeszteni a plenáris ülés elé. Ugyanakkor Tabajdi Csaba hangsúlyozta, hogy – jogosítvány hiányában – nem az Intergroup lép fel a kisebbségi kérdésekben, hanem a közös munkacsoport tevékenységében részt vevő egyes képviselők.²⁵

Emellett az Intergroup tagjai írásbeli és szóbeli választ igénylő kérdést intéztek a Bizottság és a Tanács felé. Mint már utaltunk rá, az EP kontextusában a szóbeli kérdésnek van nagyobb jelentősége, mivel ebben az esetben a Bizottság vagy a Tanács képviselőjének a plenáris ülés előtt kell választ adnia, ami – az EP-ülések internetes közvetítésének és a sajtó ülésteremben jelenlévő képviselőinek köszönhetően – nagy nyilvánosságot kap.

A bemutatott esettanulmányok alapján – összegzőképpen – megállapítható, hogy az adott időszakban a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup érdekérvényesítő képessége nem vitatható, hisz több alkalommal képes volt olyan témákat a szakbizottsági, illetve plenáris ülésre – akár jelentés, akár módosító indítvány, akár szóbeli választ igénylő kérdés formájában – bevinni, amelyek tagállami kompetenciákat vagy más országok belügyeinek nyilvánított kérdéseket érintettek.

A hipotézisek vizsgálata

1. A jobboldali-konzervatív képviselők elsősorban a jobboldali-konzervatív tematikájú közös munkacsoportokban tevékenykednek, míg a baloldali képviselők elsősorban a baloldalhoz közelebb álló kérdésekkel foglalkozó csoportokat részesítik előnyben.

A hipotézis igazolásra került. Két baloldalinak (szakszervezetek; mélyszegénység és emberi jogok) és két jobboldalinak (vidék, vadászat és halászat; nemzeti kisebbségek) tekintett tematikájú közös munkacsoportot elemeztem a tagság összetétele szempontjából. Ugyanakkor

---

²⁵ Tabajdi Csaba EP-képviselővel készített interjú. Brüsszel, 2014. március 4.

fontos megjegyezni, hogy azzal kapcsolatban, hogy a történelmi kisebbségek kérdése baloldali vagy jobboldali témájú-e, megoszlanak a vélemények. Az elemzésem alapján azt a következtetést vontam le, hogy a baloldali tematikájú képviselői csoportosulásokban elsősorban baloldali, míg a jobboldalibbnak tartott kérdésekkel foglalkozó közös munkacsoportokban kiváltképp jobboldali EP-képviselők vesznek részt. A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup tagsága esetében azonban nem is annyira a politikai orientáció, mintsem a kisebbségi kötődés a meghatározó.

2. Noha a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup tevékenysége (és sokszor létezése is) alig ismert a – hazai és a nemzetközi – politikai elit előtt, továbbá a közös munkacsoport által kiadott dokumentumok (elsősorban a probléma által érintett kormányok, politikusok, szervezetek számára megfogalmazott ajánlások, szakmai jelentések stb.) nem kötelező érvényűek, a képviselői csoportosulás az Európai Parlamenten belül nem elhanyagolható – mindenekelőtt informális csatornákon keresztül megvalósuló – érdekérvényesítő képességgel rendelkezik.

A hipotézis igazolásra került. Az Intergroup legfőbb pozitívuma abban rejlik, hogy igen jelentős számú, az etnikai alapú kisebbségi probléma iránt elkötelezett képviselőt tudhat a soraiban, akik hajlandóak más kisebbségek által megfogalmazott követeléseket is támogatni. Így a csoportosulás munkájában részt vevő 40–60 képviselő révén viszonylag egyszerű a szóbeli kérdések benyújtásához szükséges megfelelő számú képviselői támogatás megszerzése. Emellett a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup lehetőséget kínál a módosító javaslat benyújtására készülő képviselők számára, hogy a módosításhoz minél több képviselő támogatását megszerezzék.

Az is kiemelkedő jelentőséggel bír azonban, hogy egy kisebbségi kérdéssel kapcsolatos jelentés benyújtására készülő EP-képviselőnek lehetősége van arra, hogy az Intergroup ülésén – a kisebbségi kérdésekben érdekelt társaival – megvitassa a dokumentumtervezetet és a tagság esetleges javaslatait figyelembe véve nyújtsa be az anyagot a szakbizottságnak. Továbbá felkérheti képviselőtársait is, hogy képviselőcsoportjaikon belül lobbizzanak annak érdekében, hogy az anyag megfelelő támogatottságot kaphasson ahhoz, hogy az illetékes szakbizottság napirendjére vegye (lásd: Alfonsi-jelentés). Ez már csak azért is rendkívül fontos, mert az EP jelenlegi struktúrájában nem létezik kifejezetten a kisebbségi kérdésekkel foglalkozó szakbizottság, a kisebbségi kérdéseket más-más aspektusból érintő Kulturális és Oktatásügyi Bizottság, Állampolgári Jogok, Bel- és Igazságügy Bizottság, a Petíciós Bizottság és – a harmadik országok kisebbségei kapcsán – a Külügyi Bizottság, illetve az Emberi Jogok

Albizottság tagjai nem feltétlenül az etnikai alapú kisebbségi kérdésekben érdekelt képviselők köréből kerülnek ki.

A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup érdekérvényesítő képességét segíti, hogy tagjainak többsége korábban is aktív volt a kisebbségpolitika területén, valamint hogy az Intergroupban tevékenykedő képviselők elsősorban a kisebbségi kérdések szempontjából meghatározó szakbizottságokban tevékenykednek, ami némiképp megkönnyíti az etnikai kisebbségekkel foglalkozó állásfoglalás-tervezetek napirendre vételét.

3. Bár a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup által elfogadott dokumentumok nem kötelező érvényűek, a csoport munkájában részt vevő képviselők (leggyakrabban az egyik társelnök vagy alelnök) által tartott sajtótájékoztatók, adott esetben a nemzeti kormányok döntéshozóinak címzett nyilvános – és a legtöbbször rendszeres időközönként megismételt – levelek ráirányítják a közvélemény figyelmét az adott problémára. Következésképpen a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupnak – a közvélemény figyelmének felkeltésén keresztül – jelentős nyomásgyakorló szerepe van.

A hipotézis részben igazolásra került. A dolgozatban láthattuk, hogy a közös munkacsoportok nem fogadhatnak el kötelező érvényű dokumentumot. Következésképpen a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup ajánlásokat, elnöki következtetéseket ad ki, amelyeket – levél formájában – elküldhet az érintetteknek, akár miniszteri, miniszterelnöki vagy államfői szintre is. Az ezekben megfogalmazott észrevételek figyelembevétele azonban kizárólag az érintettek jóindulatán és kompromisszumkészségén múlik. Ugyanakkor e dokumentumok jelentős figyelemfelkeltő szerepet játszanak. Emellett a képviselői csoportosulás vezetői egyes esetekben sajtótájékoztatót tartanak, amely lehetővé teszi a probléma napirenden tartását és a társadalommal való megismertetését. Ezáltal az Intergroup nem elhanyagolható mértékű nyomásgyakorló szereppel is rendelkezik. Ugyanakkor – mivel egy adott ügyben gyakran más uniós, nemzetközi vagy tagállami szervek, illetve szereplők is fellépnek – igen nehéz a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup által kifejtett tevékenység hatásának megítélése.

4. A – szerződések szövege szerint az európai polgárok érdekeit megjelenítő – EP-képviselők az esetek döntő többségében a nemzeti érdekeket figyelembe véve adják le szavazatukat. A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup által tárgyalt kérdések esetén a plenáris ülésen történő szavazás során az Intergroup által kialakított állásponttal szemben a nemzeti érdekek dominálnak.

A hipotézis nem került igazolásra. Egyrészt az etnikai alapú kisebbségek kapcsán nehéz nemzeti érdekről beszélni, hiszen a többségi társadalomhoz és a kisebbségekhez tartozó képviselők érdeke eltérő. Másrészt, bár etnikai alapú kisebbségekkel összefüggő jelentéstervezet csak ritkán kerül a plenáris ülésen név szerinti szavazásra, megállapíthatjuk, hogy az Intergroup munkájában részt vevő – a kisebbségi problémák iránt nyitott – képviselők a kisebbségek érdekeit és nem az ún. nemzeti érdeket szem előtt tartva adják le szavazatukat. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy az Intergroupban tevékenykedő képviselők jelentős része nem a többségi társadalomból, hanem valamely kisebbség soraiból kerül ki, a többségi társadalomból kikerülők pedig nyitottak a kisebbségi problémákra. Tehát bár például Franciaország legtöbbször ellenzi a kisebbségek védelmét szolgáló javaslatokat, az Intergroup munkájában részt vevő (kisebbségi) képviselő(k) támogatja/támogatják azt (lásd: Alfonsi-jelentés név szerinti szavazása, ahol valamennyi intergroup-tag támogatta a jelentés elfogadását).

5. A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupban tevékenykedő képviselők háttérbe szorítják ideológiai ellentéteiket és együttműködnek a kisebbségi érdekek képviseletéért. Azaz másként fogalmazva: az Európai Parlament Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupjában nem érvényesül az európai államok politikai életét meghatározó bipolarizálódás (magyar kontextusban pl.: Fidesz–MSZP/„baloldali ellenzék” vagy jobboldal–baloldal relációban).

A hipotézis részben igazolásra került. Az Intergroup ülésein nagyon ritkán történik szavazás, és akkor sem név szerint. Következésképpen az esetleges szavazások eredménye alapján nem állapítható meg, hogy egy adott kérdésről a különböző politikai csoportokhoz tartozó képviselők miként vélekedtek. Az interjúkérdésekre válaszoló képviselők döntő többsége azonban hangsúlyozta, hogy a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup munkájában olyan képviselők vesznek részt, akik a kisebbségi kérdés iránt elkötelezettek. A képviselői csoportosulás ezért igyekszik az ideológiai különbségeket háttérbe szorítva, a kisebbségek érdekeit szem előtt tartva tevékenykedni. A pártpolitikai ellentétek hiányára példaként Tabajdi Csaba elmondta, hogy 2012-ben, a ciklus közepén az intergroup-tagok egyhangúlag támogatták a társelnökké választását, noha a néppárti frakció könnyűszerrel megakadályozhatta volna. Emellett azt is fontos kiemelni, hogy több fideszes képviselő elismerőleg nyilatkozott Tabajdi tevékenységéről. Ugyanakkor Szent-Iványi István kritikával illette a fideszes képviselők megközelítését, aláhúzva, hogy kifejezetten a kárpát-medencei magyarság érdekeinek képviseletére helyezték a hangsúlyt, bár ez – Gál Kinga társelnöki ciklusának elemzése alapján (lásd: V. rész, 1. fejezet, 5. alfejezet) – nem nyert megerősítést.

A hipotéziseim tehát részben beigazolódtak. Ugyanakkor nem feledkezhetünk meg a közös munkacsoportok kutatásának nehézségéről: a kutatáshoz szükséges dokumentumok hiányos voltáról, hiszen e képviselői csoportosulások – a szaktbizottságokkal ellentétben – nem kötelesek közzétenni az üléseik jegyzőkönyvét, valamint az EP-képviselői interjúk tető alá hozásával összefüggő nehézségekről.

A disszertáció legfőbb eredményei a következők:

1. Disszertációmban olyan új klasszifikációt vezettem be a kisebbségek csoportosítására, amely azon alapul, hogy az EU-nak és a tagállamoknak milyen feladatai vannak az adott etnikai alapú kisebbségi csoport kapcsán. Ez a Tabajdi-féle csoportosítás részben továbbfejlesztett változata. Ez alapján az etnikai alapú kisebbségek a következő kategóriákba sorolhatók be:
  - a) történelmi vagy őshonos kisebbségek;
  - b) új, bevándorló (immigráns) kisebbségek;
  - c) romák;
  - d) tömbben élő, kisebbségi státuszú nemzeti közösségek;
  - e) fél-történelmi/fél-migráns hibrid közösségek.
2. Dolgozatomban – Magyarországon elsőként – részletesen bemutattam a közös munkacsoportok történetét, csoportosítását és működését a jogszabályok tükrében. Magyar nyelven eddig 1–2 oldalnál hosszabb összefoglaló nem készült a közös munkacsoportokról.
3. Mind a hazai, mind pedig a külföldi kutatók közül elsőként vizsgáltam a közös munkacsoportok érdekérvényesítésének lehetőségeit e képviselői csoportosulások működésére vonatkozó szabályozások (pl. EP Eljárási Szabályzata) tükrében.
4. Emellett – az EP Eljárási Szabályzata alapján – egységesített szakkifejezést (*közös munkacsoportok*) javasoltam a közös munkacsoportokkal kapcsolatos sokféle elnevezés (*intercsoportok, csoportközi csoportok, frakcióközi munkacsoportok, képviselőcsoportok közötti csoportosulások, munkacsoportok, parlamentközi csoportok, pártközi csoportok, intergroupok*) helyett.
5. Elemzéssel támasztottam alá Laurent Dutoit azon hipotézisét, amely szerint a baloldali tematikájú közös munkacsoportokhoz elsősorban baloldali, míg a jobboldali tematikájú képviselői csoportosulásokhoz jobboldali képviselők csatlakoznak. Dutoit ezen állítását

hipotézisként ugyan megfogalmazta, de további elemzést nem végzett hipotézise igazolására.

6. Disszertációmban – mind terminológiai, mint fogalmi szinten – elkülönítettem a *(formális) közös munkacsoportokat az ún. informális munkacsoportoktól*.
7. Elsőként mutattam be részletesen a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup 2004 és 2016 közötti tevékenységét, különös tekintettel a képviselői csoportosulás érdekérvényesítő szerepére.

8. A kutatás folytatásának lehetséges irányai

A kutatás folytatását két irányvonal mentén tervezem.

Egyik lehetséges irány két (három) – eltérő tematikájú – közös munkacsoport komparatív elemzése.

A disszertáció egyetlen közös munkacsoport, a Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup tevékenységére fókuszált. Ez azonban nem elegendő arra, hogy a közös munkacsoportoknak az érdekérvényesítésben betöltött szerepét illetően általános következtetést levonjunk.

Következésképpen a jövőben oly módon szeretném folytatni a közös munkacsoportok nemzeti érdekérvényesítő képességének kutatását, hogy abba más tematikájú (pl. fenntartható fejlődés, KKV-k, állatvédelem, városok) közös munkacsoportot is bevonok. Bármelyik közös munkacsoportot is választom, a Nemzeti Kisebbségügyi Intergrouphoz képest a legfőbb különbség abban rejlik, hogy e kérdések esetében kevésbé érvényesülnek a nemzeti szuverenitással összefüggő érdekek, mint az etnikai alapú kisebbségek esetén.

A kutatás célja annak vizsgálata lenne, hogy miben különböznek a két (három) közös munkacsoport érdekérvényesítési módszerei és érdekérvényesítő képessége.

A másik lehetséges irány az EP részéről infrastrukturális támogatásban részesülő (formális) közös munkacsoportok és az ún. informális munkacsoportok tevékenységének és érdekérvényesítő képességének összehasonlítása. E kutatás keretében arra keresném a választ, hogy a Parlament struktúráján kívül eső, és ennek következtében az EP részéről semmilyen támogatásban nem részesülő, ugyanakkor kötöttségmentesen működő képviselői csoportosulások érdekérvényesítő képessége elmarad-e a közös munkacsoportok érdekérvényesítő képességétől.

9. A tézisekhez felhasznált irodalom

Szekunder források:

- Abélès, Marc (1992): *La vie quotidienne au Parlement européen*, Paris, Hachette
- Brucker Balázs (2013): „Alternative Platforms of the European Parliament for the Representation of Interests in Minority Questions” in: Pálné Kovács Ilona–Kákai László (szerk.): *Ten Public Policy Studies. Political Studies of Pécs VIII.*, Pécs, Publikon, pp. 29–50.
- Corbett, Richard G.–Jacobs, Francis–Shackleton, Michael (2011): *The European Parliament*, London, John Harper
- Costa, Olivier (2001): *Le Parlement européen, assemblée délibérante*, Bruxelles, Éditions de l’Université de Bruxelles
- Dutoit, Laurent (2001): *Les intergroupes au Parlement européen*, Genève, Eryopa
- Dutoit, Laurent (2003): „L’influence au sein du Parlement européen: les intergroupes”, *Politique européenne* 2003/1, pp. 123–142.
- Dutoit, Laurent (2016): „The International Role of the European Parliament’s Intergroup in: Parliamentary Democracy”, *The Hague Journal of Diplomacy* 11, (23.), pp. 182–195.
- Feledy Botond (2010): „A lobbiszabályozás fejlődése az uniós intézményekben”, *Európai Tükör* 2010/10., pp. 3–18.
- Gál Kinga–Hicks, Davyth–Eplényi Kata (szerk.) (2011): *Traditional Minorities, National Communities and Languages. The issues raised in the European Parliament’s Intergroup, 2009–2011*, Brussels–Budapest, published by Kinga Gál
- Judge, David–Earnshaw, David (2008): *The European Parliament*, Houndmills, Palgrave
- Kéglér Ádám (2004): „Lobbizás az Európai Unióban”, *Politikatudományi Szemle* 2004/1–2., pp. 181–202.
- Laczkóné Tuka Ágnes (2004): *Európai Parlament. A meg-megújuló intézmény*, Pécs–Budapest, Dialóg–Campus
- Nagy Péter (1998): „Lobbyzás az Európai Unióban”, *Európai Szemle* 1998/1., pp. 34–55.
- Navracsics Tibor (1998): *Európai belpolitika*, Budapest, Korona Kiadó
- Nedergaard, Peter–Jensen, Mads Dagnis (2014): „The anatomy of Intergroups – network governance in the political engine room of the European Parliament”, *Policy Studies* 2014/2, pp. 192–209.
- Ringe, Nils–Victor, Jennifer Nicoll (2013): *Bringing the Information Gap. Legislative Member Organisations as Social Networks in the United States and the European Union*, Michigan, Michian Press
- Tabajdi Csaba (2009): „Európa kisebbségei egyesüljetek! Lehetséges-e, hogy az Európai Unió létrehozza saját kisebbségvédelmi rendszerét?” in: Tabajdi Csaba (szerk.) *Pro minoritate Europae. Az európai kisebbségekért. Az Európai Parlamentben működő Nemzeti Kisebbségi Intergroup tanulmánykötete*, Budapest, EU-Ground Kft., pp. 46–60.
- Tabajdi Csaba–Korányi Dávid (2006): „Az uniós nemzeti érdekérvényesítés három modellje. Másfél éves európai parlamenti érdekérvényesítés tapasztalatai (2004. július–2005. december)” in: Sándor Péter–Vass László–Tolnai Ágnes (szerk.): *Magyarország politikai évkönyve 2005-ről*, Budapest, Demokrácia Kutatások Magyarországi Központja Alapítvány, pp. 836–851.

Primer források:

- Elnökök Értekezlete (2012): „*A képviselőcsoportok közötti csoportosulások létrehozására vonatkozó szabályok. Az elnökök értekezletének 1999. december 16-i határozata*”: http://www.europarl.europa.eu/pdf/intergroupes/2012_Rules_HU.pdf
- Európai Parlament Eljárási Szabályzata (2016): Eljárási Szabályzat. 8. parlamenti ciklus. EP-PE-REGL(2016)07-15-HU (kézirat, EP Történeti irattár)
- hirtv.hu (2013): Elismerték: Göncz és Tabajdi műve a Tavares-jelentés: <https://hirtv.hu/ahirtvhirei/elismertek-goncz-es-tabajdi-muve-a-tavares-jelentes-1188443>
- hvg.hu (2007): Egy töről szakadva: <http://hvg.hu/hetilap.tarsadalom/200751-52HVGFriss50>
- Rules Governing the Establishment of Intergroups (2014): Decision of the Conference of Presidents of 11 September 2014: http://www.europarl.europa.eu/pdf/intergroupes/legislature_8/DecisionofCoPof16Dec1999-Rules_governing_the_establishment_of_intergroupes.pdf

10. A szerző témában megjelent publikációi és előadások

Publikációk:

1. Brucker Balázs: „Les oppositions hongroises: une coopération impossible?”, *Revue tunisienne de Science politique* 1/2019, pp. 125–150. [franciául]
2. Brucker Balázs: „Lessons from Western European Autonomy and Independence Aspirations for Hungarian Minorities Living in the Danube Region” in: Tarrósy István–Milford, Susan (szerk.): *Post-Socialist Transformation in the Danube Region – 25 Years After the Collapse of the Soviet Union*, Pécs, Publikon Publisher, 2017, pp. 63–90. [angolul]
3. Brucker Balázs: „The impact of the EU membership on the situation of Hungarian minorities living in neighbouring countries: the example of Slovakia” in: Tarrósy István–Milford, Susan (szerk.): *Recent Political Changes and their Implication in the Danube Region*, Pécs, IDRResearch Kft–Publikon, 2016, pp. 79–108. [angolul]
4. Brucker Balázs: „A kisebbségi lobbi egyik kevésbé ismert eszköze: az Európai Parlament közös munkacsoportjai (2009–2014)” in: Tuka Ágnes (szerk.): *Változó Európa? Kérdések, kétségek, válaszok*, Pécs, IDRResearch Kft–Publikon, 2015, pp. 147–166.
5. Brucker Balázs: „La Hongrie” in: Brack, Nathalie–Pilet, Jean-Benoit–De Waele, Jean-Michel: *Les démocraties européennes*, Paris, Armand Colin, 2015, pp. 193–207. [franciául]
6. Brucker Balázs: „Les questions ethniques en France à l’ordre du jour de l’Intergroupe des Minorités du Parlement européen” in: Tarrósy István–Tuka Ágnes–Vörös Zoltán–Schmidt Andrea (szerk.): *European Integration: Perspectives and Challenges: How ‘Borderless’ is Europe?*, Pécs, IDRResearch Kft–Publikon, 2014, pp. 367–382. [franciául]
7. Brucker Balázs: „Az Európai Parlament Nemzeti Kisebbségi Intercsoportjának szerepe a kisebbségi érdekek érvényesítésében (2004–2009)” in: Végh Andor (szerk.): *Kisebbségek geopolitikája*, Pécs, PTE, 2014, pp. 88–96.
8. Brucker Balázs: „Alternative Platforms of the European Parliament for the Representation of Interests in Minority Questions” in: Pálné Kovács Ilona–Kákai László (szerk.): *Ten Public Policy Studies. Political Studies of Pécs VIII.*, Pécs, Publikon, 2013, pp. 29–50. [angolul]
9. Brucker Balázs: „Magyarország az Európai Parlamentben” (recenzió), *Politikatudományi Szemle* 2012/3., pp. 167–172.
10. Brucker Balázs: „Regionális reformok Olaszországban” in: Pálné Kovács Ilona (szerk.): *Regionális reformok Európában*, Budapest, IDEA, 2005, pp. 43–63.
11. Brucker Balázs: „Az Európai Unió félparlamentáris rendszere az V. Francia Köztársaság félelnöki rendszerének tükrében” in: S. Szabó Péter (szerk.): *Pécsi Politikai Tanulmányok 2.*, Pécs, PTE, 2005, pp. 182–193.

12. Brucker Balázs: „L’atteggiamento italiano verso l’adesione ungherese all’Unione europea nel compendio delle relazioni italo-ungheresi” in: *Nuova Corvina*, Budapest, 2003, pp. 23–29. [olaszul]

Publikálásra elfogadva:

13. Brucker Balázs: „Az Európai Parlament félhivatalos érdekvényesítő fórumai: a közös munkacsoportok”, *Politikatudományi Szemle* 2019/2.

Előadások:

1. Cycle de conférences „Le Présent dans l’Histoire”, CIEP, Bastogne (Belgium): *Aux racines du nationalisme hongrois*, 2019. február 21. [franciául]
2. Colloque de l’Association tunisienne d’études politiques (ATEP), Tunisz (Tunézia): *Les oppositions hongroises: une coopération impossible?*, 2018. június 22–23. [franciául]
3. CEPSA, Wrocław (Lengyelország): *European Parliament criticism over Hungarian minority policy*, 2017. szeptember 14–15. [angolul]
4. DRC Summer School, Prága (Csehország): *Lessons from Western European Autonomy Aspirations for the Danube Region*, 2016. július 3–10. [angolul]
5. Kisebbségi érdekvényesítés a mérlegen, MTA PAB Kisebbségkutató Munkabizottsága, Pécs: *A nemzeti kisebbségi érdekvényesítés régi és új formái az Európai Parlamentben*, 2015. december 8.
6. Korszakokon, határokon és régiókon átívelő tradíciók és modernizációs kihívások, PTE BTK Történettudományi Intézet: *Az Európai Parlament közös munkacsoportjai: politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális kihívások és az ezekre adott válaszok (1979–2015)*, 2015. október 14.
7. DRC Summer School, Bécs (Ausztria): *The impact of the EU minority policy on the situation of Russian minority living in the Baltic States and in Ukraine*, 2015. július 5–12. [angolul]
8. Magyar Politikatudományi Társaság XXI. Vándorgyűlése–Borderless Europe 2015, Pécs: *A kisebbségi lobbis egyik kevésbé ismert eszköze: az Európai Parlament közös munkacsoportjai (2009–2014)*, 2015. június 5–6.
9. Contemporary Hungarian Studies: Multidisciplinary European Perspectives, Glasgow (Egyesült Királyság): *European Parliament criticism of Hungary’s democratic values and Hungarian responses*, 2015. február 11–12. [angolul]
10. „10 years of the EU Eastern Enlargement Symposium”, Bécs (Ausztria): *The impact of the EU membership on the situation of Hungarian minorities living in neighbouring countries*, 2014. december 3–4. [angolul]
11. Mediterrán Világ Szimpózium XI., Veszprém: *Korzikai sztereotípiák, autonómia-kérdések és európai (parlamentari) megoldások*, 2014. október 11–12.

12. Lecture given for „Europe from the Visegrad Perspective” program, Pécs: *EU minority policy and conflict resolution in third countries*, 2014. május 12–16. [angolul]
13. Mediterrán Világ Szimpózium X., Pécs: *Spanyolországi kisebbségi kérdések az EP Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupjának asztalán*, 2013. november 22–23.
14. Expanziós törekvések a nagyhatalmi politikában, Pécs: *Elzász: az európai integráció jelképe?*, 2013. október 16–17.
15. Új Paradigmák III. – „A diszciplína határai a humántudományokban” konferencia, Szombathely: *Az Európai Parlament Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupjának szerepe az ún. ritkán használt nyelvek uniós intézményekben történő használatának elősegítésében*, 2013. szeptember 17.
16. „EU enlargement and democratic consolidation of Europe” Workshop – University of Leicester (Egyesült Királyság): *The role of the European Parliament Intergroup for Traditional Minorities, National Communities and Languages in the Democratic Consolidation of Europe*, 2013. június 10–14. [angolul]
17. Magyar Politikatudományi Társaság XIX. Vándorgyűlése, Kolozsvár: *Az Európai Parlament Nemzeti Kisebbségügyi Intergroupja mint a közép-kelet-európai kisebbségi érdekek érvényesítésének fóruma (2004–2009)*, 2013. május 30–június 1.
18. A pécsi Jean Monnet Centre of Excellence workshopja, Pécs: *Az Európai Parlament közös munkacsoportjai a jogi szabályozások tükrében*, 2012. november 28.
19. VIII. Magyar Politikai Földrajzi Konferencia, Pécs: *Az Európai Parlament közös munkacsoportjainak szerepe a kisebbségi érdekek érvényesítésében*, 2012. november 15–16.
20. Magyar Politikatudományi Társaság XVIII. Vándorgyűlése, Veszprém: *Önkormányzati reformok Franciaországban a korzikai autonómia-törekvések szolgálatában*, 2012. június 22–23.